

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO FE ABLƉDEVINYENYE NJU KPEƉODZINYA

KPƉKPLƉYIDEME

Esi woƉe dzesi kƉtɛ be, amegbetwo katã fe gomekpƉkpƉ sƉsƉe, anye gƉmedƉkpe na amegbetƉfomea fe ablƉdemenƉƉ, nuteƉewƉƉ kple nƉtifafa le xexeam ta la.

Esi eme va kƉ fãa be, ablƉdevinyenye si nye amegbetƉ ƉesiaƉe tƉ la nƉ mabumabu akpƉ gbƉe wƉtso be hl̃nuwƉƉ Ɖe amegbetƉfomea nƉ va bƉ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre Ɖe nuwƉna vloƉe sia nƉti ale woƉe adzƉgbƉ heƉƉe kplikpaa be, le egbe xexƉe sia me la, ele be amegbetƉ nanƉ agbe le ablƉƉe me, aƉe efe didi agblƉ faa wƉƉ manƉmee, asubƉ nusi dzi wƉƉ se, avo tso nƉdzidodoname si me eye hiãkame maganye agbenƉƉ fe aƉƉklinu na ame hahoawo o nƉti la,

Esi woƉo kpe edzi be, ehiã be se nadzƉ AmegbetƉ fe AblƉdevinyenye nƉ KpeƉodzinƉya la nƉ, be ametetedeto kple funyafunyawƉƉ ame magawƉ be ame aƉeke nƉyi eƉokui ta uli gei la to aglãdzedze me o nƉti la,

Esi wohiã vevie be woado duko kple dukwo dome kadodo Ɖe nƉƉ le xexemedukwo katã dome ta la,

Esi Xexeme Duko Fofuawo Ɖe adzƉgbƉ le woƉe ƉoƉo si te woƉe asie la me be, to AmegbetƉ fe ablƉdevinyenye nƉ KpeƉodzinƉya me la, amegbetƉ ƉesiaƉe, eƉanye nƉƉnu alo nƉtsu o, fe gomekpƉkpƉ sƉ eye wokpƉ mƉ be to esia me la, hadomegbenƉƉ azƉ Ɖe nƉƉ, ablƉƉe asu amesiame si wu tsã eye agbenƉƉ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi duko siwo katã da asi Ɖe KpeƉodzinƉya dzi la Ɖe adzƉgbƉ be yewoakpƉ egbƉ be amesiame de bubu KpeƉodzinƉya la kple amewo fe ablƉdemenƉƉ bliboe nƉ kpakple nƉkuléle Ɖe ƉoƉo la nƉti to ƉekawƉƉ me kple Xexeme Duko Fofuawo la,

Esi eme kƉ fãa be gomekpƉkpƉ kple AblƉdemenƉƉ gomesese tsitotsito nye nu vevitƉ wu, hena takpƉkpƉ na adzƉgbedede sia bliboe ta la,

XEHEME DUKO FOFUAWO FE TAKPEKPEGã LE GBEFã ƉEM:

Amegbetwo fe AblƉdevinyenye nƉ KpeƉodzinƉya sia be, enye ƉoƉo si dzi mieda asi Ɖo na amewo katã le xexeam godoo. Miele mƉkpƉkpƉ me be amesiame kple xexeam habƉƉ ƉesiaƉe le afisiafi azƉ Ɖe KpeƉodzinƉya sia nu. Woakakae Ɖe xexeam katã to efiafia kple emedede na amewo me. Esia awƉ be amewo nase KpeƉodzinƉya la gƉme eye woaxƉe, awƉ Ɖe edzi be, agbenƉƉ natsƉ aƉo nyuie le Duko siwo le Xexeme Duko Fofuawo fe HabƉƉ me la me. WokpƉ mƉ be woakaka KpeƉodzinƉya la Ɖe XƉƉeasinyigba siwo dzi Ɖum duko aƉewo le la hã me hena dziedzƉekpƉkpƉ.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 1

Wodzi amegbetwo katã ablƉdeviwoƉ eye wodzena bubu kple gomekpƉkpƉ sƉsƉe. Susu kple dzitsinya le wo dometƉ ƉesiaƉe si eyata wodze be woanƉ anyi le ƉekawƉƉ blibo me.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 2-LIA

Ele be amesiame nakpƉ gome le ablƉdevinyenye fe ƉoƉo siwo katã le KpeƉodzinƉya la me me. Woawo ƉoƉo siawo dzi vovotodeameme manƉmetƉe Ɖe efe dzƉtsofe, nƉtigbalẽ fe amadede, nƉtsu alo nƉƉnuyenye, gbegbƉgbƉ, xƉsehamenƉƉ, dunyahemenƉƉ, ame fe susu fe vovototo, Ɖevinyenye alo ƉoƉe tƉxe aƉeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aƉeke fe dunyahenyawo alo efe dukƉa fe kadodo kple duko bubuwo me o. Nenema ke ame la fe duko si me wƉtso la Ɖanye dukƉ nƉ-eƉokui si o, eƉanye xƉƉeasi dukƉ alo dukƉ manƉƉokui si o, vovotodeameme nuwƉna aƉeke mayi edzi ku Ɖe enƉ o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 3-LIA

Ele be amesiamе nаnо agbe leablоde kple dedienоnо me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 4-LIA

Womatsо ame аdeke awо kluvie alo аdoe awоbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mо vovovoawo nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 5-LIA

Womawо funyafunya ame, asē tame le enu, awо hlōnu аdeke de enu, аhe to ne аhaqi gbōe o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 6-LIA

Woade bubu amesiamе nu le afisiafi аbe amegbetо ene le se la nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 7-LIA

Amewо katā sо le se la dziwоwо me eye wo katā akpо gome le se la fe wo taviuli me vovototomanоmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 8-LIA

Gomekpоkpо le amesiamе si le dukа fe uоnudrōfewo hena dоdоdоwоwо siwo ku de efe аblоdevinyenye fe kuxiwo nu аbe аlesi wole dukplse la me ene.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 9-LIA

Womalé ame аdeke akpasesētоe, аzi edzi de gaxоme, alo anyae le dukа me de adzemadze dzi o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 10-LIA

Gomekpоkpо sоsоe le amesiamе si nu wotsо nya dо heklpоe yi dukа fe uоnudrōfe, afisi uоnudrōla adodoe siwo matso afia nkunо o la, nade to efe nyawо me ku de efe gomekpоkpо, efe dоdeasiwo kple hlōnya dеsiaqe fomevi si woatsо de enu la me ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 11-LIA

1. Womabu ame аdeke agdzelae le wоnа аde si to nuqeqi me ne la ta le efe dukо me alo dukо bubuwo fe se nu nenye be se ma menо anyi le amea fe vodadawоxi o.

2. Womabu ame аdeke agdzelae de nuwоnа аde si mele dukа alo gbetadukо аdeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe аdeke si kо wu esi sо kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame аdeke mekpо mо atso sesē ade nu ame bubu fe adzamegbenоnya, efe fomenya, alo afemegbenоnya me o. Ame аdeke mekpо mо ato mо аdeke dzi anya nu tso ame аde kple ame bubuwo dome kadodonyawo nuti o. Nenema ke ame аdeke mekpо mо аfo qi ame bubu nkо alo agblē enu o. Se la de mо be ame аde si nu woade аfо sia fomevi dо la, nauli eqokui ta faa se la nudоwоwо me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiamе kpо mо аqi tsa ayi dukо dеsiaqe me, аnо afisiafi si dzroe la, gake amea nakpо gbо be yemetso dukо si me yele la fe lifowo o.

2. Mоnukpоkpо le amesiamе si be woadzo le efe dukо alo dukо bubu me eye woate nu atrо gbо va efe dukо me.

KPEÐODZINYA ÐODO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si, si aya yi duko bubu me la si be woakpɔ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɔe vodada siwo meku ɔe dunyahenyawo nɔ alo esiwo tsi tre ɔe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɔɔɔowo nɔ o.

KPEÐODZINYA ÐODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiame si.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ dukɔmevinyenye le ame aɔeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɔeke si di be yeatrɔ azu duko bubu me to la o.

KPEÐODZINYA ÐODO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na nɔtsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate nɔ aɔe sr̃ la si be woade amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woade wo nɔewo. Nenema ke woagate nɔ agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi sr̃ɔɔe ɔe ame aɔeke dzi o. Ele be sr̃ɔɔe la nanye sr̃ɔɔe eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gomeɔokpe na amegbetɔfomea, eyata enye duko ɔesiaɔe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɔesiaɔe fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐODO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nunɔamesi ate nɔ anɔ ame ɔeka si eye woagae nɔ anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɔe du.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ ame aɔeke fe nunɔamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐODO 18-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le ɔɔokui si le ablɔe me, awɔ efe dzitsinya nɔ abe alesi wòl̃ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze enɔ la nu. Ablɔemɔnu sia gomee nye be ame aɔe ate nɔ agbe nu ɔa tso efe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòl̃ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ ɔɔokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la nɔti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɔesiaɔe nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐODO 19-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le ɔɔokui si eye wòade efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia la susuwo le ame ɔɔokui si le ablɔe me ɔe eme. Esia gomee nye be ame aɔeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɔe susu siwo do go tso nyagbefãɔe ɔesiaɔe fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura g̃ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le nɔtifafa me fe ablɔe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiame.
2. Womazi ame aɔeke dzi be woanɔ habɔɔ aɔe me o.

KPEÐODZINYA ÐODO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔesiaɔe si le efe duko fe dziɔɔunyawo me. Ate nɔ anye eya nɔto alo ametiatia aɔo wo tefe le akɔdada me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔ ɔsɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpeɔɔnɔ siwo keɔ ɔziɔɔɔ nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.

3. ɔziɔɔɔ ɔesiaɔ fe ɔnɔsɔ fe ɔsɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woade ɔnɔsɔ sia afia le xeyixi tɔxɔwo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɔɔɔ nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada akɔ la, ade nu aɔaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aɔ si dzi woda asi ɔɔ ɔnɔɔɔɔ me.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔ. Ehiã be dukɔmevi ɔesiaɔ nakpɔ esia ade dzezii kɔtɔ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɔkɔɔɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɔnɔti. Nenema ke wogahiã hã be wòanya nu tso kpekpeɔɔnɔ siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnɔ kple deknunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɔ si le vevie ɔnɔti la ɔnɔti.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 23-LIA

1. ɔkɔɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia ɔkɔɔ si nyo nɔ la. Ati efe ɔkɔɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ɔɔ ɔ me ta vevie.

2. Fetu ɔka fomeviwo xɔxɔ ɔɔ ɔkɔɔ ɔka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.

3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔ be ɔkɔɔ la nate ɔnɔ akpɔ eya ɔnɔti, sɔɔ kple viawo dzi dzidzemɔtɔ abe alesɔ wodze amegbetɔ be wòano agbe ɔnɔdzɔkɔtɔ la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔ abe hadomegbenɔnɔ fe viɔ ene.

4. Amesiame kpɔ mɔ aɔ ɔkɔɔlawo fe habɔɔ anyi alo age ɔɔ ɔesiaɔ si woɔ anyi xoxo la me ɔɔ efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye ɔziɔɔɔɔkɔla be woana gbɔɔmee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɔ aɔewo dzi gake woaxe fetu dedi nɔ. Womaɔ ga aɔke le efe fetu la me ɔɔ xeyixi siwo me menɔ ɔ me la ta o.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 25-LIA

1. Agbenɔnɔ dzidzemɔtɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nanɔ sesie, eya ɔnɔti, sɔɔ kple viawo nanɔ dedie to nuɔɔ, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɔɔnɔnana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne ɔkɔɔ mele ame aɔ si o la, mɔnukpɔkpɔ li nɔ be ne edze ɔ alo zu wamɔtɔ, sɔɔ ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɔ dzo ɔɔ edzi si awɔ be magate ɔnɔ awɔ naneke le ɔɔkui si o hã la, woakpɔ kpekpeɔɔnɔ.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɔ na vinɔwo kple ɔviwo eye woana kpekpeɔɔnɔ wo. Ele be woakpɔ ɔvi siwo dzilawo ɔ wo nɔewo ɔ ɔɔɔnɔ hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɔ wo nɔewo ɔ ɔɔɔ nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le ɔɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ ɔɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nanɔ anyi na hehexɔ le aɔɔnɔkɔ kple ɔkɔɔ tɔxɔwo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woade mɔ na amesiwo ɔnɔ ɔnɔtete le la be woage ɔ hehexɔ siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɔɔzinu nanye be woatu amegbetɔ ɔesiaɔ ɔɔ hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɔmenɔnɔ fe ɔɔmedokpe nakpɔ ɔnɔyiyi to bubudede ɔɔmedokpe sia ɔnɔ me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔɔkɔ ade dukɔwo, gbegbɔkɔkɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Duko fofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe ɔnɔtifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenƙƙo fe gomeƙƙƙƙo li na amesiame. Esia gomee nye bena, mɔnukƙƙƙo li na amesiame be woakƙo gome le viɔe siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo ɲuti nunya kple aɖanudɔƙɔnawo me.
2. Mɔnukƙƙƙo li be woauli ame aɔe fe nutove ta to se ɲudɔƙɔƙo me. Nutove sia ate ɲu anye agbalẽɲɲɔ, hakpakpa alo aɖaɲu nu bubu ɔesiaɔe fomevi si nye ame la fe asinudɔƙɔƙo si ɲuti tɔnyenye le ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 28-LIA

Gomeƙƙƙƙo li na amesiame be wòanɔ efe dukɔ me habɔɔwo alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukƙƙƙo kple ablɔɔvinyenye fe nyati siwo dzi míeto asii le Kpeɔodzinya sia me la xɔ anyinɔ ɔo bliko.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 29-LIA

1. Gomeƙƙƙƙo le dukɔ me ɲgɔyidɔwo ƙɔƙo meƙƙo dukɔmevi ɔesiaɔe fe ɲkume le afisi efe ablɔɔvinyenye kple amegbetɔnyenye bliko le bɔɔe le.
2. Ele na amesiame be le efe mɔnukƙƙƙo kple ablɔɔvinyenye ɲuti dɔƙɔƙo me la, wòanye amesi awo ɔe ɔo siwo dzaa dzi sea da asi ɔo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomeƙƙƙo kple ablɔɔmenɔ si hea agbe nyui ƙɔƙo, tomedafa kple dzidzeme ɔo gbɔ fũu ve, le ameha siwo dome ɔɔɔminasɔe fe ƙɔnawo fo ke ɔe to nyuie le.
3. Mele be woawo mɔnukƙƙƙo kple ablɔɔvinyenye ɲuti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Fofuawo fe taɔɔɔzinuwo kple didiwo gbɔ o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔodzinya sia me la gome abe dukɔ ɔeka aɔe ƙoɲ tɔ wònye ene o. Medze be ameha alo ame ɔeka aɔeke natsɔe abe mɔnukƙƙƙo ene awo ƙɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblẽ nu le gomeƙƙƙo kple ablɔɔmɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeɔodzinya sia me la ɲuti o.
